

Helsedagen 01.09.2023 - 10:00-16:00

Vi har gleden av å invitere til en fysisk heldagskonferanse hvor vi tar pulsen på Helse-Norge, rett i forkant av kommunevalget.

Les mer

Medisin Arena

TAPT MULIGHET: Opptappingsplanen for psykisk helse kunne gjort Norge til et foregangsland. Den muligheten grep ikke norske helsemyndigheter, skriver kronikkforfatterne. Foto: Lise Åserud/NTB Lise Åserud

Opptappingsplanen for psykisk helse forholder seg ikke til internasjonale forpliktelser

Personer med psykiske funksjonshemninger skal behandles likt som andre borgere.

Espen Gade Rolland m. fl.

LEDER FOR NSFS FAGGRUPPE INNEN PSYKISK HELSE OG RUS

PUBLISERT Torsdag 31. august 2023 - 09:11 SIST OPPDATERT Torsdag 31. august 2023 - 15:34

RETT FØR SOMMEREEN lanserte helseminister Ingvid Kjerkol den nye Opptappingsplanen for psykisk Helse 2023-2033. Norsk sykepleierforbund (NSF) og NSFs faggruppe innen psykisk helse og rus (SPoR) mener denne planen har flere grunnleggende mangler. En av manglene er at den ikke forholder seg til våre internasjonale forpliktelser på feltet.

NSF og SPoR jobber sammen med andre sykepleierforbund globalt for å få psykiske helsestjenester som jobber personsentrert, rettighetsbasert og recovery-orientert.

RETTIGHETER. En slik visjon fremmes av det internasjonale sykepleieorganisasjonen International Council of Nurses (ICN), FN, WHO og Europarådet, og er i tråd med konvensjonen for rettighetene til mennesker med funksjonshemninger (CRPD). Også Verdens psykiatriske forening (WPA) er tydelige på at personer med psykiske funksjonshemninger skal behandles på lik linje med andre borgere.

Regjeringen har nedsatt et utvalg, som skal utrede inngang av CRPD i norsk lov, og utvalget skal avgi sin utredning innen utgangen av 2023. Opptappingsplanen for psykisk helse innleder med å si at tilslutning til forpliktende overnasjonale strategier i regi av WHO og EU gir klare føringer for utvikling på feltet. Samtidig er begrepet «menneskerettigheter» nevnt kun en eneste gang (s. 10) i Opptappingsplanen, og den beskriver i liten grad konkrete tiltak for å følge opp internasjonale forpliktelser.

GLOBALE MÅL. For to år siden publiserte WHO veilederen *Guidance and technical packages on community mental health services*. Denne veilederen må anses som en retningslinje for utviklingen av fremtidens psykiske helsestjenester, og gir en overordnet føring om at alle land skal utvikle helsestjenester i tråd med internasjonale menneskerettighetsstandarder generelt og CRPD spesielt.

Dette vil ifølge WHO innebære at helsestjenestene i større grad forankres i en personsentrert, rettighetsbasert og recovery-orientert tilnærming, og at sykdomsmodellen, som i dag setter sitt preg på det meste av behandlingen som tilbys, får en mindre dominerende posisjon. Tilsvarende gjentar WHO dette essensielle perspektivet i flere av sine overordnede dokumenter og føringer, blant annet World mental health report: *Transforming mental health for all 2022*.

MENINGSFULLE LIV. I recovery-orienterte tjenester er ikke det primære behandlingsmålet symptomreduksjon, men å hjelpe mennesker som strever med å etablere meningsfulle og fulverdige liv basert på deres individuelle verdier og preferanser. Mange mennesker kan få god hjelp til en meningsfull hverdag med langt større fokus på funksjon og mestring enn rene diagnostiske tilnærminger, fokuset må være hjelp som hjelper på brukernes premisser. Det er underlig at spesialisthelsetjenesten er nesten utelukkende diagnosestyrt, mens kommunene er ferdigstyrt og har fokus på livet, hvordan hjelpe mennesker når det akutte er over og gode liv skal skapes der de bor.

WHO presenterer i sin veileder tjenester og tiltak på alle nivåer som bidrar i denne

ANNONSE KUN FOR HELSEPERSONELL

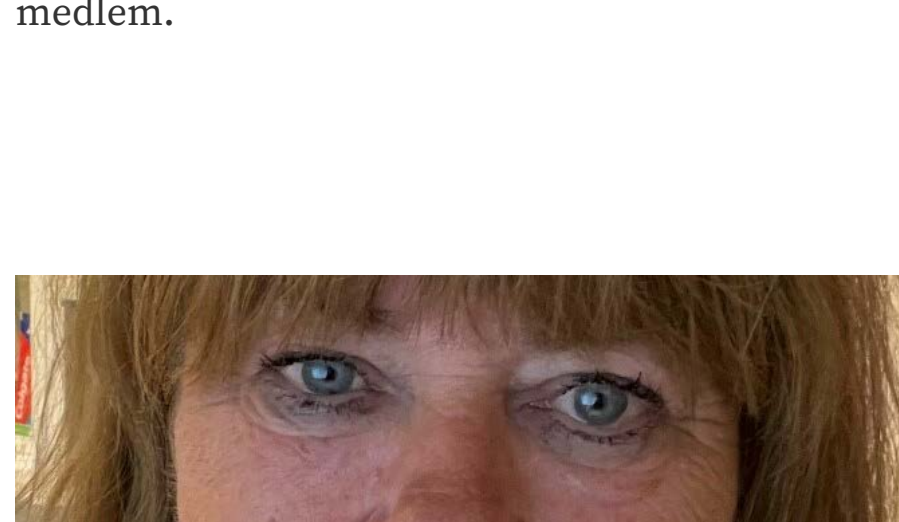
Espen Gade Rolland er leder for NSFs faggruppe innen psykisk helse og rus Rune Bendiksen

Thomas Nag er nestleder i SPoR.

Jan Hammer, spesialisykepleier, M.sc. og SPoR-medlem.

Bodil Bakkan Nielsen, lokalgruppeleder i SPoR Agder.

retingen, fra kommunale og oppsøkende tjenester til sykehusbehandling, fra likemantiltak til krisetjenester og bostøttetiltak. Det er uheldig at Opptappingsplanen unnlater å vise til noen av eksemplene i WHO sin veileder. Faktisk er ikke engang veilederen nevnt i Opptappingsplanen. Skal ikke tjenester innenfor psykisk helse i Norge også følge overordnede internasjonale føringer og anbefalinger?

FOREBYGGING AV TVANG. Videre ser vi at Opptappingsplanen vektlegger forebygging av tvang i psykisk helsevern. Det er lovende at regjeringen fortsetter dette viktige arbeidet. Men innholdet i dette kapitlet fremstår som vagt og lite forpliktende. Bortsett fra en henvisning til nasjonale faglige råd, presenteres det ikke noe som kan fungere retningsgivende og forpliktende for tjenestene når det gjelder reduksjon av tvangsbruk.

Europarådet publiserte for kort tid siden katalogen *Good practices in the Council of Europe to promote Voluntary Measures in Mental Health Services*, der gode eksempler på tjenester som jobber tvangsforebyggende ble anbefalt. Herunder finner vi fire tjenester fra Norge. Opptappingsplanen refererer verken til katalogen eller trekker frem de norske tjenestene som i europeisk sammenheng er eksempler til etterfølgelse. Også dette forunder oss, ikke minst fordi det i Opptappingsplanen stadig refereres til at den er basert på et «oppdatert kunnskapsgrunnlag».

FOREGANGSLAND. Da det danske folketingsråd skulle starte sitt arbeid med den nye 10-års planen for «psykiatri og mental sundhet» i 2022, besøkte de Norge for å gjøre seg kjent med et av tilbudene som er presentert både i WHO's veileder og Europarådets katalog over anbefalte praksiser.

Med veilederne fra WHO og Europarådet som grunnlag hadde den norske regjeringen nå muligheten til å lage en opptappingsplan som kunne gjort Norge til et foregangsland i internasjonal sammenheng i tråd med den globale utviklingen. Men ingen av veilederne eller eksemplene som disse viser til, er tatt med i opptappingsplan for psykisk helse.

FORPLIKTELSE. WHO har også utgitt *Comprehensive Mental Health Action Plan 2013-2030* som ble godkjent av helseministre fra 194 medlemsland i 2013, og forlenget nå sist i 2021. Det kan synes som om noen av anbefalingene i denne planen er inkorporert i Opptappingsplanen, men underlig da at dette ikke knyttes tettere på og i et internasjonalt perspektiv.

Det kan hende at norske helsemyndigheter ikke er tilstrekkelig oppmerksomme på hva som foregår på et internasjonalt nivå, og at de heller ikke kjenner godt nok til tjenesteutvikling i eget land. NSF og SPoR vil på det sterkeste anbefale helseministeren og helsemyndighetene om å sørge for at kunnskapsgrunnlaget for utvikling av psykisk helsestjenester i 2023-2033 bringes i takt med tiden og det som skjer internasjonalt.

Underskrivere:

Lill Sverresdatter Larsen, forbundsleder i NSF
Espen Gade Rolland, leder i SPoR
Thomas Nag nestleder i SPoR

Lill Sverresdatter Larsen, forbundsleder i NSF. Kristin Henriksen

Psykisk helse: Vedtaksrot og manglende juridisk kompetanse i kommunene

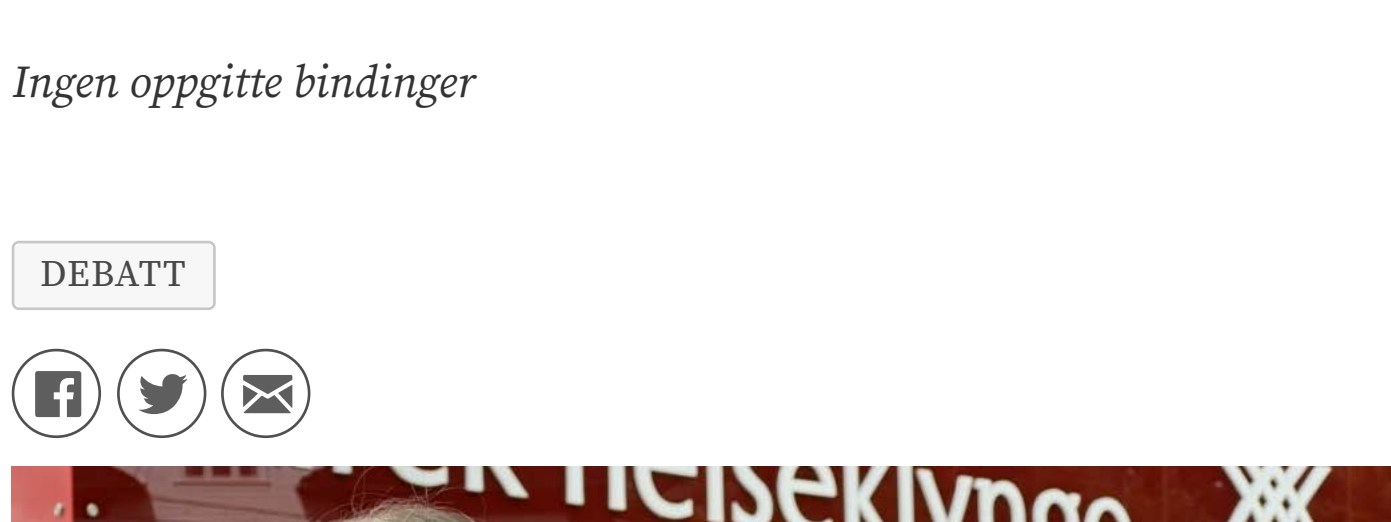
Fritt behandlingsvalg - er den tillitsbaserte ordningen verdt tilliten?

ANNONSE KUN FOR HELSEPERSONELL

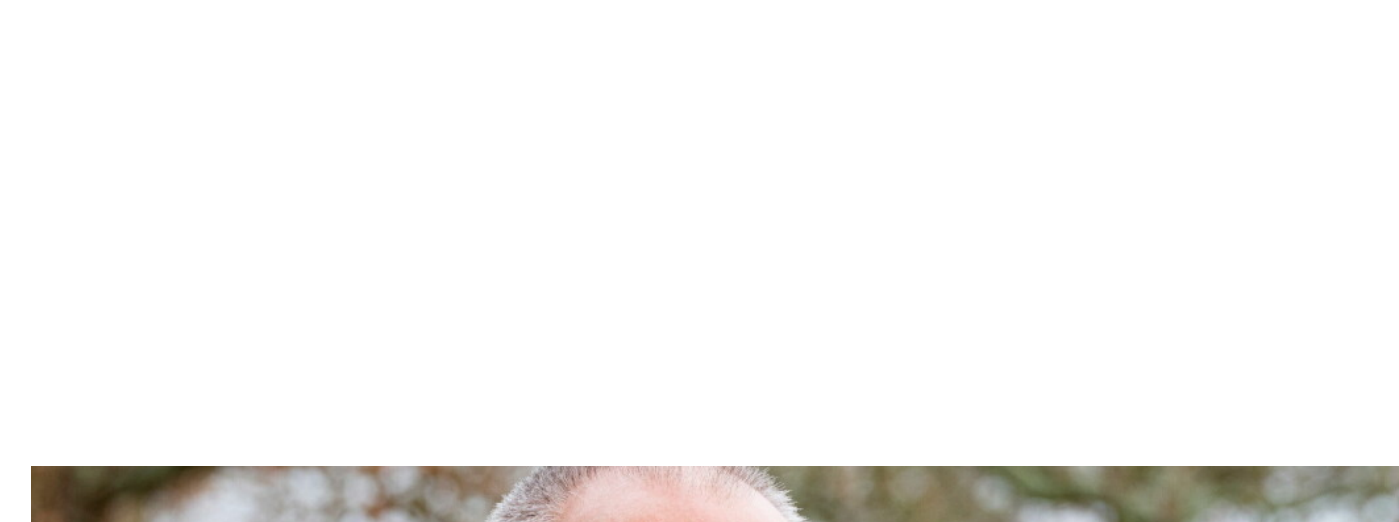
Bodil Bakkan Nielsen, lokalgruppeleder i SPoR Agder
Jan Hammer, spesialisykepleier, M.sc. og SPoR-medlem

Ingen oppgitte bindinger

DEBATT

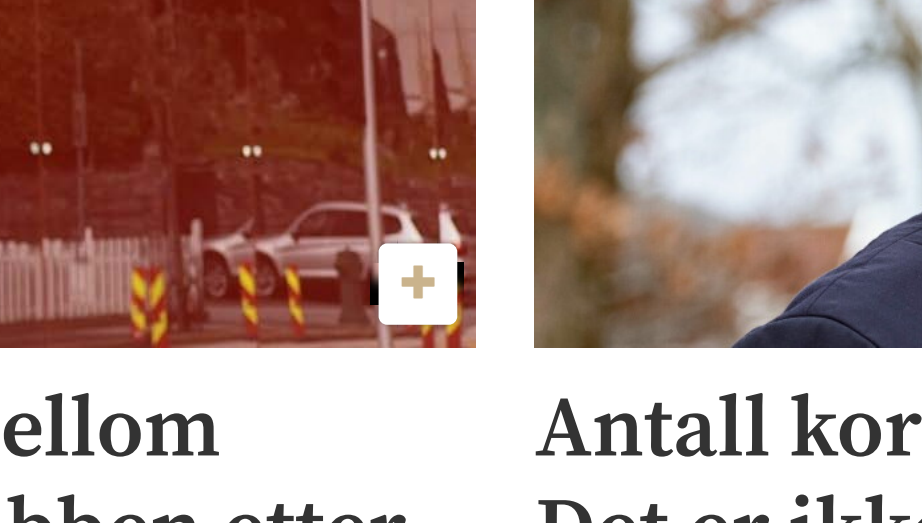
Studie: Sammenheng mellom utdanning og retur til jobben etter langvarig sykefravær for depresjon

Antall koronainnleggelser stiger: – Det er ikke behov for tiltak

Forskning: 45 prosent mindre risiko for blødning med moderne blodfortynnende

Studie: Stillesitting hos barn knyttes til skadning på hjertet i ung voksen alder

Bevar rusforskningen ved FHI

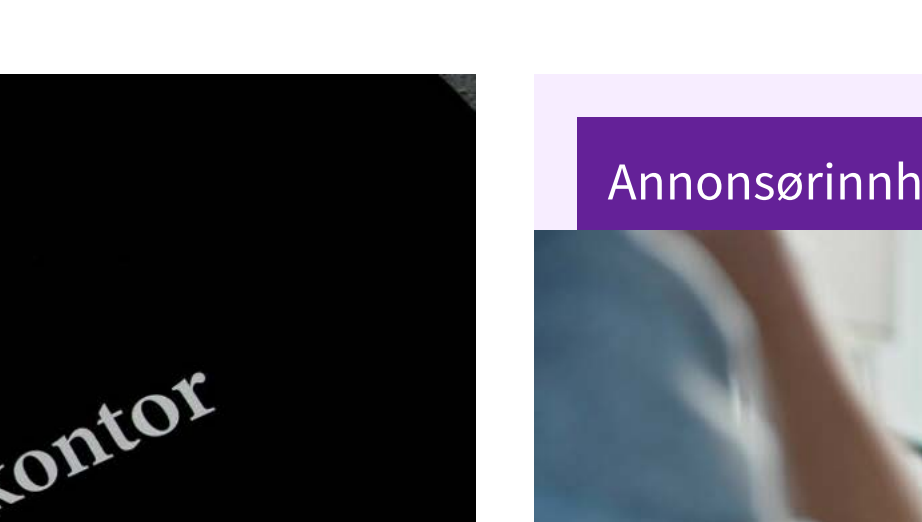
Ny sak mot psykiatere er ferdigbehandlet hos Statsforvalteren

PF-ILD: Dette er progressiv fibroserende interstitiell lungesykdom – og slik kan det behandles

Nytt register innen psykisk helsevern for barn: – Et fageområde hvor lite forskning

Studie: Rutinemessig bruk av OCT under PCI av koronarsjanslesjoner forbedrer kliniske resultater

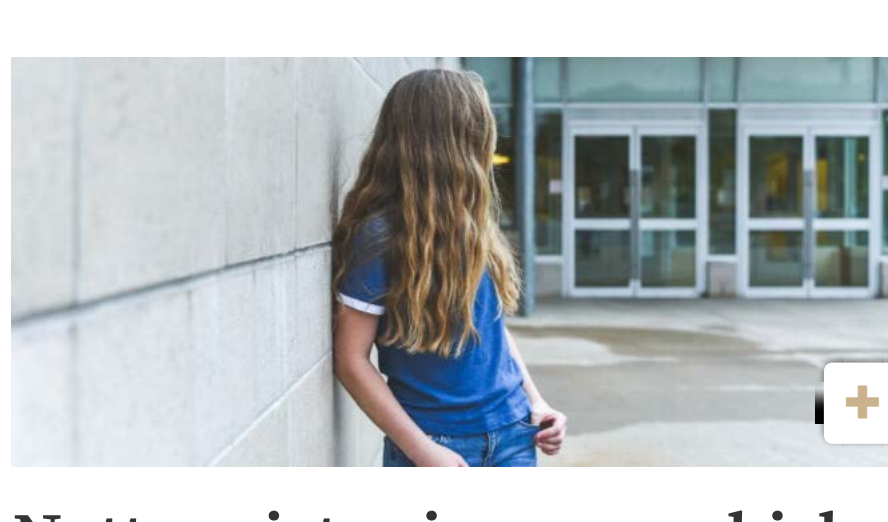
Opptappingsplanen for psykisk helse forholder seg ikke til internasjonale forpliktelser

Mistanke om psykisk sykdom i de fleste tilfeller der politiet har brukt elektrosjokkvåpen

Dette er årets nye ESC-retningslinjer

Nå skal alle henvisninger til psykisk helsevern for voksne sendes ett sted

Studieresultater kan endre behandling av eldre hjerteinfarktspasienter

Den nye koronavirusvarianten er påvist i avløpsprøver i Norge